

TELEGRAMAUL ROMAN

Telegraful este de doar o oră pe săptămână: Žoia și Dănișca. — Prezimea pagină se referează la Cisilă la eședință și nu la c. r. posde, că sănii rata, prin scrierile frângătoare, adresate către eședință. Prezilele preziderii eședinței Cisilă sunt de an 7. feb. v. a. care nu se oținește de an 3. feb. 50. kr. Peșterile sunt ale Transilvaniei și sunt provizorii.

Nº 101.

ANUL X.

CISILĂ. 20. Decembrie 1862.

chiele din Monarhie pe an 8. feb. care ne oținem de an 4. feb. v. a. Peșterile sunt principale și de pe străinătate pe an 12. feb. pe 1/2 an 6. feb. v. a.

Încărcările sunt plătite de peșterile de la Târgu-Mureș și de la Rădăuți, care sunt de la 7. kr. și de la 5 1/2 kr. și de la 3 1/2 kr. v. a.

Inca ceva despre portiunea canonica.

(Urmare și încheiere).

D. Procomite binevoi a dice mai departe totu in acea adunare: „ca trebuie sa se ia privintia la diferențele relațiuni; unele comune au locuri, altele nu au, și pentru aceea din partea Regimului nu se poate fipsă unu cuantum hotarit“. Eu nu pricepu, cumu s'ară pută deduce cu o logica sanătoasă din diferența și neasemenarea relațiunilor locale, o neputință de a fipsă unu cuantum hotarit de portiune canonica său dotată pentru Preoti. E adeveru, ca unele comune au mai multe pamenturi, iara altele mai puține; inse de aice inca nu urmăria, ca comunele acelea, și unele și altele, nu aru fi în stare a escinde portiune canonica suficientă pentru Preoti, său ai dotă pre acestia cu viinciosu. Comunele au tōte locuri comunale; iara unde nu s'ară fi afișându totusi de ajunsu, ce nu se poate crede, afara dōru de unele comune curat romaneschi, — acolo deosei interetul acele locuri comunale, pre care fratii sasi, după cumu se dice, indata după conchusul Universității din an. 1848 incepura a le împărți bisericilor lor luterane, că apoi la timpu sa poată dice ceea ce dicu acumu: ca nu au de unde dā mai multu! — și deca nici atunci nu aru ajunge, apoi cumperese pamenturile, cate se ceru pentru o portiune canonica din lada comunala, său totu din acēstă sa se dea Preotilor unu equivalentu in bani, ceea-ce renduesce și conchusul Universității, carele astfelui sună: „Pentru fiecare biserică matera gr. orientala . . . . sa se rumpă din pamenturile comunale, pe unde mai suntu, o portiune canonica. Iara nefiindu pamenturi comunale și neputenduse procură portiune canonica nici prin cumpărare din partea comunei, sa se dea Parochului comunei bisericesci gr. orientală pentru imbunătățirea subsistintiei lui leala corespudător din competența casa alodială“. Ce altu urmăria de aici, decatu ca conchusul Universității renduesce pentru fiecare Parochu portiune canonica, iara unde nu aru fi pamenturi comunali, sa se cumpere acelea din cass'a comunala, și unde nici acēstă aru fi eu putinția, sa se dea Preotilor lefi corespundător totu din cass'a comunala, — va se dica, conchusul Universității sanctionat de Majestatea Sea renduesce: că Preotii gr. resariteni din fundulu regescu sa se dotedie cu viinciosu din averile comunale! Apoi noinici ca pretindemai multu, de sine inteleaganduse, ca o portiune canonica trebuie sa fia, chiaru in sensulu conchusului Universității, asiā de mare, incat sa asigure pe deplinu subsistintia Parochului; ba noi amu si pré indestulit, deca s'ară da și Preotilor nostrii portiuni canonice macar numai atatu de mari, cumu suntu ale Preotilor luterani. —

In fine, mai dise D. Procomite: „ca tocma in comunele curat romaneschi se facu cele mai mari greutăți in privința dotarei Preotilor, și ca i s'au spusu de repetite ori, ca Preotul sa trăiesca asia, precum au traitu și predecesorului lui, fiinduca ele nu li potu dā nemicu“. Pote fi adeveru, ceea ce binevoi a dice d. Procomite; daru aceea inca poate fi adeveru, ce se spune din mai multe parti, ca adeca in unele comune de acelea insusi dd. Inspectorii respectivi adusera pre poporu acolo, că sa se exprime astfelui; apoi ceea-ce se intempla in unele comune, se poate intempla și in altele. Poporul de rendu are numai sa cunoșca in cutare D. Inspector, ca acestuia nu iaru fi spre placere, că sa se dotedie Preotului, — și acēstă se poate intempla in multe chipuri — și este destulu sa dīca și elu, că nu-i poate da nimicu. Inse aicea se nasce intrebarea: ca ore cuvinește, că sa se mai întrebe poporul in privința dotarei Preotilor și respective in privința eșeuării aceleia său a puneri ei in lucrare? Mie mi se pare, ca nu; caci oficiolatele au numai se efectuată conchusul Universității, au sa efectuată o legă sanționată de Majestatea Sea Imperială, și spre acestu sfarsit nu face trebu-

intia, că sa se mai întrebe poporul, precum nu se întreba acesta nici la execuțarea altor legi și decisiuni. Da ore intrebatusau poporul și in privința dotarei Preotului celor de alte confesiuni? Si ore intrebatusau poporul contribuitorii in privința celor cinci milioane date pe sămă Preotilor luterani spre rebonificarea dijimelor s. alt. s. alt.? Pentru ce dāră numai in privința dotarei Preotului nostru sa se întrebe acelă, și inca atunci, candu au ajunsu lucrul la execuțare? Candu legea are se si arete a sea valoare in faptă, sa se efectuată, sa se efectuată?

Din tōte acestea urmăria daru: ca Preotii nostrii din fundulu regescu nu se potu indemnă „ca sa ia, ce li se da“ — că ei nu se mai potu îndreptă „la alte timpuri mai bune“ — și că „diferența relațiunilor locali“ precum și „unele expresiuni necalme ale unor comune“ nu se potu lua de bani buni, și nu potu servi de motive spre impiedecarea dotarei celei cu viinciose a Preotului deja legalmente decise.

Un'a se cere, Domnilor: vointă! și tōte greutățile de feliu acestă se voru răspăti că fumulu. Deçi, aru fi de dorit, ca fratii sasi sa se petrunda odata de adeverulu acestă, și sa se lase odata de „non possumus“ alu loru, spre binele și fericirea patriei comune. —

Incheiu cu aceea, ca voiu reveni și la dotarea Preotului nostru din comitate; dar' și pana atunci, nu se poate din destulu recomandă oficiolatelor comitatense cestiunea acēstă importantă, și anumitu realizarea art. XV. §-ii. 14 și 15 ai legii dietale din an 1846.

Sa nu uitam Domnilor! ca detorintele Preotului suntu multe și grele, și pretensiunile facia cu ea suntu și mai multe — suntu milioane! —: și totusi subsistintă ei (intielegu pre a Preotului gr. resaritene) este cea mai rea, și prea puțini se ingrijescu pentru imbunătățirea ei.

N. — a.

Sabiiu tn 18 Dec. „Sieb. Bote“ de aici aduce unu sīru de articuli că schitie de calatoria prin Transilvania. Înălțu acei articuli au tendință, de „a nălția cornul săsilor“ și a profeti germanismului in acēsta tierisiora unu venitoriu asiā și asiā de stralucit, intr'atā nu afișă in ei nimicu vatematoru; căci cui nu-i place a visă căte odata! Assemenea potu trece preste ne'ndreptăriile, ce se facu ici colea concetățenilor magiari; căci press'a loru e destulu de tare, pentru de a re-frâng, ce isbesce in simtiulu de demnitate propria alu acestei natiunii. Trebuie insa sa ne oprim la cele căte-va cuvinte defaimatoare aruncate că'n trăcatu asupra Românilor transilvani. Trebuie, dicu, sa ne oprim la aceste cuvinte, de si, dorere! prevedem, ca glasulu nostru nu va trece preste micu cercu alu cetitorilor nostri, nu va ajunge la audiulu acestor, la alu caroru audiu prin mediulu limbei germane au ajunsu acea inveciva desprețuitore. La astfelu de ocaziuni simtimu cu vivacitate 'ndoială lips'a unei foi române in limb'a germană!

Eata, după acēsta introducere, pasagiulu de scandala! „Pentru deplinirea taboului mai lipsește inca Românu de după oile flocoase, insusi cu piei ingurul trupului, locuindu in cutune de pamentu asumatu; cu căti-va preoti ambitiosi in frunte; conducătorii apucându cu sete influență, ce o dau tēmpurile. Ei voru tramite la senatul imperial, deca-si voru potu promite de aci in scurtu atālă folosu, cătu e eu potinția. Adeveru, ca zelul, de a se face prin cultura scolară mai apti pentru viață, se află acumu mai mai multu la Români, decătu la Magiarii de acēsta clasa. Si acēstă, pară-mi-se, e unu ce practicu din parte-le.“

Dé a scriitorulu scrierii pre Români numai că oieri, sa nu credem, ca acēstă o face din convicție; scopulu lumei, a aretă cu colori catu se poate de baltiate gradulu celu de josu alu culturii, pe care stau Români. Căci altmirea pentru ce n'ară si vorbitu despre multimea poporului român, care tra-

iesce din agricultura, ci despre oieri, cari in Transilvania facu pote d'abia a die cea parte din populatiunea romana intraga? Pentru ce tocmai pre oierulu sa-lu faca reprezentantele poporului nostru? Si cu toate acestea oierulu romanu traiesce din sudorea si omenia sea; dar ce aru dice oreingamfatul referinte, candu noi amu caracterisá pre poporulu germanu dupa nenumarati strengari, caricá cersitori, comedianti, ursari, maimutari, musicanti si licai de totu felulu iau de arendulu acese tieri binecuvantate? Ba traiescu parte din mil'a si ospitalitatea aceloru Romani semibarbari? Noi insa nu facem acésta, caci suntem siguri, ca Romanii nu lipsa de astu felu de arme. Si sa vedi, Romanii acei "de dupa oí" si-au eluptat într'unu deceniu numele si positivne de natiune! Si-au radicatu scole poporale, normalé si gimnasiale! Si-au insintiatu institute de crescere pentru fiitorii preoti si invetiatori! Au intemeiatu o societate literara cu cele mai frumose prospecte pentru venitoriu! Si ce e mai de necredintu, Romanii acesti a au intreprinsu o expusetiune de manufapturi si produpte de arte, carea e in Transilvania ce d'antai in felulu seu! Ore cine le va fi pazitul oile, pana candu le-au facutu acestea tote?

Romanii insa suntu condusi "de cati-va preoti ambitiosi!" asta-lu dore pre referintele. Lui pe semne i-aru mai placé sa nu fia condusi de nimenea! Ca 'n fruntea afacerilor noastre stau capii bisericesci, se pote esplicá prea lesne din istoria nostra. Insa impregiurarea aceea e mai multu spre laudane, caci dovedesce, ca capii acei a venerabili nu suntu instruminte si papusi, cari joca dupa cum ii trage drotulu, de care suntu legati, ci suntu Romanii si se 'mpartasiescu la bine si reu de soratea poporului seu. Noi scim pretiunii staruintele loru si nu ne vomu seduce prin momete la neincrezí neascultare catra densii!

Déca insa Romanii voru merge in senatulu imperialu orinu? acésta nu va aterna de principiulu utilitatii - mai pe romanesce, dela: cine da mai multu-, ci de principiulu datorintei. Romanii suntu prea sinceri pentru de a pretinde pentru sine epitetulu "prudentes et circumspecti", va sa dica, pentru de a jocá politic'a aceea, carea aduce bucaturi mai grase. Ce voru face insa Romanii, acésta arogantele referinte nu merita a osci; atat'a insa ii potemn spune, ca manier'a lui nu e aceea, care sa-i traga catra "Reichsrath!"

V i e n 'a. Deputatiunea serbesca din Sirmiu avu in 22|10 Dec. audiuntia la Mai. Sea Imperatulu; dupa aceea se duse iu corpore la Nalt. Sea Imp. Archid. Rainer si'n urma la Cancellarulu de curte de Mazuraniciu, spre a-lu incunoscinta desputatulu audiintiei.

Responsulu Mai. Sele fu acesta: "Cuvintele de sympathia, ce mi le rostrirati pentru bunastarea Imperatessi, mi-au intratu la inima, si aducendu-ve pentru acelea multiemit'a Mea, sum incredintatu inainte, ca Imperatés'a, pre carea negresitu o voiu incunoscinta desputa acésta loiala manifestatiune, va fi petrunsa de ea in acelasi modu placutu."

Dorintiele si propusetiunile pentru sustinerea nationalitatii si limbii populatiunei serbesci din fostulu teritoriu alu Voivodinei, care Mi s'au asternutu din partea adunarei extraordinare carlovitiene in urm'a provocarei Mele din 5 Martiu 1861, au fostu de atunci incóce obiectu alu celei mai vii ingrigiri a Mele; si déca cu toate acestea inca totu nu s'au superatu, caus'a e gravitatea cestiunei, ce taia afundu in referintele de dreptu ale statului. — Dintr alte speru, ca nu mai e departe momentulu, unde-mi va fi cu potintia, a derivá influint'a tronului asupra terminarei intrebarei mentiunate. — Intr'aceea voiu avisá de nou pre diregatoriile Mele, ca acolo, unde preste asteptare inca nu s'aru fi facutu, pre toti cetatienii de statu, fara deosebire de limba si religiune, sa-i ia totdeodata sub scutulu legilor; si Me bucuru deosebitu, a audí din cuventulu Dloru Vostre, ca prin implinirea dorintielor, pentru care staruiti, nu se va vatemá dreptulu de statu alu nici unei tieri, nu se va pagubi nici unu poporu. — Numai prin o astfelu de cugetare, ce respecteza cu consciintia drepturile ambelor regate, se pote usiurá deslegarea finala a cestiunei pendinte." — Bar. Sin'a, ambasadorulu grecescu, au plecatu in²⁸ Dec. la reg. Ottone.

Бъковина. Din tre Ciret 8 si Черемыш, 24
Noemvre B. —

II.

Nic'i vorb', къ poi am vrea prin acaste съзичет, къ n'ap fi de ръсписи Antopistvlvi pici de kum. Din kontra, ръсписи-и-се, ръсфъргъ-се ши demstre-i-se alte adevaru dekum съпти ачеле, че ле препречеaz' sel, de este пътai не вое сај посивilitate. Кум дълъ съ се факъ ачесте, poi ka пиште крещтн de религия оренталь-орт. ши ка ротъпти тритори дъл секъл ал XIX-lea претindem ши дикъ дела Феде

преоцешти чивлите ши ашииде de религия ортодоасъ-ориенталь, алт мод щи интери. ши естерн, ши алт меди, де кум фу ачела, дъл кареле се фъкъ ши се избликъ "респиси" штютивлви професор, клерклви въковинан.

Noi aiche нв врем съ дитрим пе терепял диктъреи териториче din стадионе докматикъ-бесерическъ пич а "Анториствъ" ши пич а "респиси", ши ачее нв din алть пручинъ, де-кът къ дълре ашезъмтеле съпти поастре Бесеричен съпти формал компетиција пептру о асемине диктъре, прп вртаре динет ши де ачее, къ път се къвие пич съ преждекът пич съ дитрим къ граиб не'нфрентът компенсацъпеле ми отерел евентвале диктъче-канопичт дъл првънца "дорингелор" сај а Анториствъ тъкар, къ пич път. каре съпти де религия ортодоксъ ши поате ши теолоци реали, де нв ши тоц "богослови" формал - тъкар зик къ пич път нв не е Пидалюн къ Балсамон, ба поате не лжъ Пидалюн ши Балсамон, пич "Danenmaier," нв не е стръп. Не врънд ноги. зик, съ дитрим пе терепял диктъреи теолоциче-канопич а "дорингелор" ши "Анториствъ" — о порт в піта та в піти Митрополи пептру тоц ротън ортодоксъ din Австрия, съб каре митрополи съ фъл ши дичеза Бъковине, към къщетъ ши епистола штювът а Е. Сале Епископълв постря кътъ ръпос. патриарх din Карловиц, ши кум пропъп е ши Анториствъ; іаръ че е тай тълт, към тоц ротън ортодоксъ дочекъ: деспре ачее опортътате, тъкар къ есте ea пре априятъ пептру просперитета Бесеричей поастре, вот ворб къ альт окъсъпте, ши аиче вроим път съ аретът, де че е, към зисерът, съ не тирът дъл првънца штювълв "респиси". Фъл, къ с'ар фи ши афлънд дъл Анторист чева, че ар фи де трас съв десватере ши черчетаре тай апроапе ши тай стрикът; — Фъл, къ дъл "Антористъ" с'ар афла чева ши контра-ортодокс; атвиче, ши апът дъл казъл din тжъ, фийнд адекъ требвъпъ де о черчетаре а "Антор." тай стрикът, нв есте дъл десватеръ ши черчетър ертат, към ам зиц тай есъ, а се депърта де спретъл ши карактеристика чеа съблътъ а бесеричей ориентале-ортодоаксе, де модестъ адекъ, а то аре ши към пет къвъпъ къвъпъцъ; къ атжта тай пъдън, де оаръ че авторъл Анториствъ е вп Архиерей de релегия поастре ортодоаксь, ши кавса ачеаста а митрополи ротън din Австрия се дичавът ши пертрактезъ дъл съпъла честеи Бесеричи, адекъ де фи ей пропрії. Еаръ дъл казъл ал доиеле фийнд адекъ - дъл "Антор." ши чева анти-ортодокс, апои автъ диславише повъдките дъл ашезъмтеле съпти поастре Бесеричи, че а съ се факъ, ши апът: дъл кап. 19 ал соборълв екът. ал VI-леа, кареле зиче, къ, иbindъсъ чеза дъл контра евзевиев (външн чисти) а епіскопълв датопие есте съ дълведе ши съ лъпине пре епархиоди съ; нв дълъ съ дълъ пре пъреръ персонале, чи din съпта скріпъръ кълегънд дълцелесврите адевърълв ши жъде-къциле."

Ачеастъ алтерпътвъ, — де ар фи врмат дълплийтъ дъл честивеа de fauz, къ вънъ сеашъ п'ам аве астъзи а тъпът пич вътъмареа Пидалюн, пич вътъмареа пъвлъклв еклесиастик din Бъковина ши тоате пършил пе вnde пътai ажънсе Фрътоаса штире de фрътосъл къприне ал респектълв професор. Ши ачее вътъмаре девъл дикъ прип официъл ши фирма консисториълв Бъковинеан съ брзеze, къ дълъръшъреа адекъ де асеменъ еспекторъчъл пасцинате ши клеветъръ греле ши де тътъмна, де каре се афъл дъл слъвътъ "ръспис" ла "Антористъ" чел бълънд ши начпкъ ши демо дълъ жъдеката комънъ де о трътаре тай къвъпъчаось ши тай концидепътоаре, де о трътаре зик ши апредъпъре тай съпътоасъ ши тай чиркътъспекътъ, де-към орп' ши чине пич нв е дъл старе съ о къпиндъ, не-към съ-и о атръвъ.

Епіскопъл постря, де ар фи dat E. Сале авжънд спре ачееа апъсъ - симгр сај ши тъкар съв повъдкитеа E. Сале, ръсписъ ла Антористъ, къ вънъ сеашъ старе-и архиерескъ, ши съблътъ штюці капопиче але E. Сале, ши компетиција-и поситивъ де а дълъца, повъдъи ши лъпина пре епархиоди Съдъ спре бпеле сај алтеле, каре ар фи афлъндъсъ дъл "Антористъ" съв контра-евзевиотикъ, сперът къ ар фи тълътъ орп' ши пре чине. Де ачееа девъл, чине ши нв се вънъръ, четинд din пре-фаца "Анториствъ," къ E. Сале Епіскопъл Andrei Barone de Шагъна, "пептрука съ п' дикъ пич о пе-целце-рере," деде пъвлъклв ортодокс "Антористъ" Съдъ спре пропрівл път а E. Сале. —

Noi пре Авторъл "ръсписъ" ла Анторист п'л штим пич де пропрівл, пич de "alter ego" ал E. Сале Епіскопъл постря, къ - фацъ къ клерклв дичесан ал Бъковине ши прп ачеста фацъ ши къ епархиоди чеа-далцъ каррікъазъ ел дълплиреа постълатълв капопълв 19 ал собор. ек. ал VIлеа.

Щі квт! Фїнд дечі ачесті автор фадъ къ катса ачеаста о персоані пріватъ, ко пісісторіял е органы публікірі тіраделор лві челор дітопопулате, ші а сквіпіре лві съвіекціві де фок ші флакърь асвіра Апторістъ!?

Де ші контра тоате сперъреі, даръ тогтші поате с'ар афа чіпева, че не ар къде дн воръші а-ар зіче, къ, пз влікнд консісторіял офіціалтіт ачел „респ.“ клервлі съвіордінат, лі деде ачествіа tot одатьші фірта ші валідітатае оффіціалі съ челі консісторіале, ші консісторіял не темеіл §§-лор 1 ші 3. але капітлі IV din „Планлі регламітів пептру Бжковіна“ аре дрентві ші „сігса д'огматіка“, дечі ші дн касза Апторістъ! Ачелора, каріи не ар дітрепела жа ачесті фелі, ле рекомандм се чігаскі §§ 4. 5 ші б ачеліаші капіт. ші „Регламітів din апвл 1786 пептру Бжковіна“, ші ей вор афа ажнгілтеа есплікнілае а §§-лор 1 ші 3, каре есплікніківне пз е дн алт сенс, дектр жа ачел ам кап. 19 аі соб. екм. VI. Ласъ „dato non concessio“ - ші аша съ фі, къ ар авé консісторіял дрепглісь ръспіндія а Апторіст, кіар деспре ачелішіе ворва, ші зічет къ пз не пзтем дестял тіра, към-къ консісторіял Бжковіней пз влікнд ачел „респліс“ съв егіда ші пзмелі съ, деде дірект орі індірект ачелі харде дн тот кврінсіял ей кондульдерера, апачідапеа ші авторітатае са оффіціаль.

Ноі квдетьт, къ реплітеле „Дорінгі“ чел пзін „de jure“ пз фігварь ка допінделе консісторіялі, чи де але клервлі (?) Бжковіней, кареле трас ділінс пріпокичельрі консісторіале ші протопопешті, квт фв, „пзсе пе еле - квт зіце ві кореспндінте ал „Конкордієй“ дн прітъвеаръ трекуть - „дечетъ!“ Квт дечі вінє, къ Консісторіял се оквпь акут къ діферінделе пъскуте din ачелі - че съвіскріе клервлі - Фърь (?) команда оффіціо асъ а Консісторіялі ші къ алт кввінте, че фв вп лвкръ пріват, пзайестра оффічіялі Консісторіял.

Къ клервлі рвгъ пе Е. Са Епіскопіял, (de вое, de певое, къчі п'авеа алтіндреа дн котро?) къ клервлі зік, възінд къ вп професор ші преот квтезінд ачеста а фаче о обсервацівне ділтетіеасть ла ачелі „дорінгі“ ділаета съвіскріе лор, фв аспръ рефрітат, съвіскріе ші рвгъ днкъ ші пре Е. Са Епіскопіял, съ се тілості веаскъ ші съ спрежіне - „дорінделе“ клервлі (?) - de ачелі поате се сімте Консісторіял прокіемат съ dee клервлі „респ.“ ла Апторістъ! - Мъкар къ, de am ші пзтіе кончеде ачеста, къ пзлікареа зік ачелі „респ.“ de консісторіял вртъ пе темеіл компетіндеі лві, ачеста дн консідерачівнеа адеврілі лвкрірілор ар фі днпъ въререа поастръ пзтіе о аспръ іроніі; даръ атзіче ділтревът: unde e тай ділжіб респлісіял „дорінгі“, къ пре ачеста консісторіял пз-л квтінекъ клервлі, че аб рвгат (!) пре Е. Са Епіскопіял съ-і спрежіне „дорінделе“ ліб: unde e зік контрапріетатае „дорінделор“ къ консіст. пзтіе - „діліка о квтінекъ, еартъ „репліка“ пз..... ші оаре де че е ачеста аша.....? (шаркъ аш прічене?)

Че е дрент, позь, каріи ам допі, ка касза Мітрополіей поастре ромжне съ се дікістезе de тоу ді ечесанії - ші преоді ші мірені - пріп вп собор комп'єс ді е а крідингіарі але ші дн сенсіл спіретвлі сжіті поастре ве-серічі ші дн сенсіл препалтіе кончесівні а М. Сале прі-граціосівні пострѣ Мітропрат din 29 Септембріе 1860, кареле зіче: ка епікопії din Apdeal ші Бжковіна съ факъ пропінереле дн прівінга Мітрополіей ромжне ділтревжіл пре „діечезанії“ лор. Діечезані ласъ пз-е пзтіе преоді: чі преоді ші мірені, квт ачеста пропінре се фъкъ пріп собор комп'єс din преоді ші мірені дн діечеса ортодоаксь а Трансілваниї; - позь зік, не паре дн прівінца ачеста вінє, къ консісторіял Бжковіней, квт апкъ честівнеа респептівъ дн тънеле сале пропрії; - ласъ ші пеажнгінші ші пекомпетінци, аша о ші ціне ескісів дн тънеле сале ші пз ласъ „діечесанілор“ пічі о партічінаре ліберъ ші легаль ла дівідереа еі; ші къ алт кввінте: квт се ділчепз ресолвареа ші отъріреа ачестеі афачері атжт de momentoace - пзтіе пріп тътърі ші „реферърі“ къпчелъріалі, аша се ші ціне еа кътвішіт ші тай denapte; не паре, о репедіт вінє, къ пріп ачеста тъттаре впілатвраль се констътіеазъ деспре о парте че-легалітатае комп'єсчівні реплітелор „дорінгі“ пептру о мітрополія сепарать дн-ші пептру днса Бжковінъ: еартъ деспре алтъ парте пзшіреа ачеста сіністръ а респептівелор архітіарі, дъ діечесеі плінв дрент а-ші ръдіка орі ші кжнд гласіл съв контра ачестор тъсврі пеажнгінші дн честівнеа де фадъ ші а пріві пе челе пжпь акут вплетіте, de пе-е-сістінгі.

Ласъ ворбінд поі аіч деспре респлісіял а Апторістъ чер-кважте пріп діечесъ спре сквіпілісаеа а tot сімдл він, він алтъ ділтревчівні ла тіжлок, каре пре поі фоарте не dop, ші каре сжіт: Поатесе оаре съ кредем, къ прімінд Консісторіял Бжковіней „перштегтвреле“ ачестві „респліс“ дн ре-

сортбл сей чел оффіс, ле-ар фі тредат клервлі діечесан, къ скопі, ка съ штів ачеста, къ ачееа че ші кът се спіле дн „респліс“, сжіт zice de Консісторіял днсв! Інвектівеле челе ачесте, калтпіле ші ефенсівеле челе веніноасе че сжіт во-міте in респліс тасвіра репресентанділор челор тай demnі аі Бесерічей ші падівні поастре орт. din Австрія, - пот елесь фів прівіте ка ассердіпеле ші граіл оффіс ал Консісторіялі Бж-ковіней, де-оаръ къ ачей репрезентациі повіл ші стімаці аі ве-серічі ші падівні поастре сжіт tot одать ші реквісіоні дн терітаті патріюі супвіш-лоіал ші кредиточші аі Трапціл? — ші дн сфіршіт, поате съ фів, къ ко пеисторіял, квтінекнд „респ.“ ла „Апторістъ“, „лісъ“, „респ.“ сінггр Фърь „Апто-рістъ“ врз пріп ачеста пзтіе съ преоквіе пе клервлі съв дн контра Апторістълі ші съ-лілтарте дн контра конфра-тевіл клер din Трансілвания ші Багаріа!.....

Noі ділтрі адевър пз пе пзгем еспліка пашвл ачеста ал Консісторіялі din Чернівці, пзлікнд ел харда de „респліс“ ла „Апторістъ“. Къ атжта тай пзтіп, къ кжт Консісторіял дн комітіва са респептівъ зіче, къ ачеста респліс е пзтій інтерітале, ші къ е дежа денітіт зп комітет (!), кареле съ комітє пропріл респліс ла ачел Апторіст. Деакъ е аша, тай ділтревът дечі, че скоп поате авé Консісторіял къ пзлікареа ачестві „респ. інтерітале“ ші атжт de колдърос мі песокотіт, ші ла че вп респліс інтерітале, деакъ аре съ се факъ впвл ставіл? — Есте поате ачест респ. інтерітале пзтій о авантгардъ дндецет ытоаре, кжт de квт-пліт асъ фів ачел першапт ал комітетълі... орі есте ачест „респ. інтерітале“ вп фелів de „шапкъ а лві Gessler пе штів-та цеапъ“ ка съ штів адекъ ші клервлі Бжковіней ші респептівъ комітет, къ аша вп респліс ла Апторіст, квт е ачест тінгнат ші demn de тоатъ лауда а проф. вогослов „е філіл чел ізбіт“ ал Консісторіялі, пре ачеста „дечі съ-лі-асквіт“ вері ші чіне, ші къ тілает, ші пз дн алт кіп съ квтезе а фіші ачела, каре-ліва комітє денітітлі комітет? — „Дн ръб есте таты тай твлтор реле“ зіче Шекспір: пзтій консеквент Домпілор, квт аїл дічептіт афачеріа ачеста, ші чіне штіе, ла кжт-ці тай адбче-о. Неміріторіял ыржжі къ ашіждере пеміріторіял съв адевър: „Das ist der Glück der bösen That th. a.“ стъ дескіс; гре ѹ лі, ка съ-лі-корреагь дн тр'н кіп тай драстік ші тай ефенців пе профанділ днгл? ...

Поате фі лісъ, къ консісторіял Бжковіней креде, къ „Апторістъ“ Е. Сале Епіскопіял Трансілваниї е ділтрі адевър дн контра допінделор ші о піліпелор клервлі, саў чел пзтіп ачелі пърці din ел, каре пз е пеаці къ рецівлеа фаворіте, (din кареа съ се порочеаскъ евентвалтінте ші тай тълт dieчеса Бжковіней къ вп Мітрополіт, вро кжтіва Архіереі, къ атжта саб. тай твлці Архіман дріці ші аїл demittari еклесіастічі, de кжт e de порочіт пжпь акут?). къ е, зік, „Апторістъ“ ділтрі адевър дн контра о піліпелор допінделор ші жвдекълор ачелі клервліанеа саў поате днкъ shi din кавза, пептру ка авторі „Дорінделор“, ші аї „респлісілі“ сжіт „ex propria dilectione“ дн контра зпні Мітрополії рошіне дн Австрія? саў поате крежжід консісторіял ачеста, саў пептру ачеса о креде, пептру къ клервлі зі-ші съвіордінат ші атвіе аші ждереа tot къ вп респліс інтерітале. „Дорінделор“ съвіскріе „in sumulo“ *) (de воеа дерегтіорілор съвіскріе?) - къчі пріті ел, адекъ консісторіял, editura сін-анолоїї ачестві „респ. інтерітале“ асчтъ-ші? — (Ba-врта).

Bucovina Föia germană „Bucovină“ anuntia esreare unei foi laterale românescă de la începutul an. 1863, de că se voru afă 1000 abonanti stabili, adica pe anu, și 1400 pe jumate să patrăiu de anu. Acăsta condițiune, carea aplicandu-se la celealte foi românescă din Monarchia, aru trage după sine – pare-ni-se, neamanată lorn apunere, unu pessimismu neesplabilne face a o crede pusa asiă, că de siguru sa nuse pôla imprimă. Nu o fóia româna scrisa de Germani, ci un'a germană scrisa de Români, – astă aru si a lîsa pe ranele nôstre!

Desluciri din Carasiu. (Urmare din nr. 99.)
Acum'a ar trebui că se trecemu iéra la corespondint'a dlui Poenariu, — și din acést'a causa se cercâmu, ce purtare a avutu Dlu Gozsdu, fétia cu introducerea limbei române. Se simu numai drepti!

Dlu Gozsdu, in diu'a d'antaiu a congregatiunii nu a luat limb'a la desbatere, — de să se audiă glasuri dintre membrii comitetului strigându „limb'a“! ci in diu'a dântaiu, și a dou'a, la începutu s'a desbatutu cauș'a asia numitului gimnasiu naționalu. — Se poate dice, că acum'a, și asia romani – din

*) Od atžt къ пзперае 'nainte дн решединга консісторіялі а хар-де „Дорінделор“ пресенцілор преоді, се пзсе пріп о коміт-іпадіоне de ші гъчітъ, дар днпъ пърер-пе, пз префіл-ші пе-тіпівнеа ла Мъестате пептру амелиорареа конгресі преодешті ла квтіл de 800, ші прости 1000 dd фіорін пе an... (Прі-чепт Toadepre?)

deosebite cause politice— pledasera pentru limb'a romana, dela carii nici se sperá atât'a spriginire — iera d. Gozsdu in prezent'a sa a lasatu că se vorbesea toti oratorii romani și magiari, carii se insinuara la obiectul limbei, și a festu mai multu pasiu, și neutralu in fétia adunarii; dar' vediendu in fine, că diregatorii romani vorbiá infocati și multi pentru limba, și acestia era spriginiti cu energia de membri romani ai comiteului, — a declarat limb'a romana de oficioasa. — Bucuri'a erá mare și nespusa, — Carasiul se aflá intr'o invingere natiunala placuta. —

Dlu Gozsdu, de voia că se cada caus'a limbei romane, putea mai face, că sì alti Comiti supremi, că se dechiare si dint'a de incheata, și dora se amane și congregatiunea, și in acestu modu se nimicésca decisiunea romanilor, — precum o asiá maniera e indatinata și viéti'a constitutionala. — Pote că nu a aflatu de consultu, că se faca acésta, — seu dora, dicendu asia „pentru spelarea maniloru sale“ seu pote că chiaru in interesulu natiunali, a telegrafatu la gubernulu din Bud'a, și a cerutu instructiune, aretându asia imprejurari intitóre. Gubernulu ar fi respunsu, că se faca dupa imprejurari ce cugeta că aru fi mai bine, — și din acésta causa putem dora espicá manier'a Dlu Gozsdu mai multu neutrala, sub desbaterea limbei, decatú impedecatōre; iera la declararea limbei, și deosebi la despărțirea lui din Lugosiu, s'a esprimatu, că limb'a romana e introdusa de oficioasa prin telegrafare quasi eu invoiea gubernului, și speréza, că nu se vă mai scôte. — — D-lu G. se duse peurma indereptu la Pest'a, — constitutionalismul incepù a cadé, — și densulu nu se mai rentorse la Lugosiu.

In caus'a limbei inse in scurtu timpu sosi unu intimatul sub Nrulu 55,466. 1861 dela Inn. cons. ung. reg. de locotenintia din Bud'a, — prin care, decisiunea citata sub Nrulu 948 in caus'a limbei, nu că se intari, ci se restrinse cu si logisme, și anume se nimici. — Limb'a romana incepù a fi iera in perichiu! —

D-lu Vladu, că sì protonotariulu Comitatului, compuse atunci o representatiune forte sanetosa, cu scopu că se se trimita la gubernu din congregatiunea viitoria că sì respunsu la intimatulu din urma. In Octombrie inse nu s'a tienutu congregatiune, din causa seu pretestu, că membrí au lucru multu cu economi'a in tómna, — iera pe Noembre congregatiunea s'a opritu prin unu decretu alu Cancelariei aulice unguresci, — și asia representatiunea se publica numai in „Sürgöny“ fóia oficioasa a gubernului, — și jurnalistica magiara cautá la acea representatiune, că la unu ariciu, pe care nu-lu putea vatemá. —

Se apropià unu evenimentu politicu, o stramutare politica sistematica, — unu gubernu stramulatu, conservativu și aristocraticu magiaru in Bud'a — Pest'a, — și in urmare diregatorii constitutionali in Ungaria incepura — in corpore a resigná. —

Ací sumu silitu a trece iera pe unu minutu dela obiectulu limbei. —

Romanii avura mari lupte la formarea comitetului in Februarie 1861, pentru că numerulu membrilor se fia mare. — Atunci iera dupa lupte multe, remase numerulu membrilor magiari dupa voint'a Comitelui supremu, — inse romanii facea o majoritate indoita. — Si ce, ce se observamu in decursulu constitutionalismului? — Aceea, că afara de in caus'a limbei, — acésta majoritate a romanilor a fostu eludata in comitetu, — și politice, batjocorita. — Caci comitatulu se conducea astu modu, incatú de erá temere cumca in diu'a antan'a și a dou'a a congregatiunii, romanii voru face opositiune — dupa datina — la totu ce erá demonstrativu in contra dinastiei, și amirosa a democratia falsa seu revolutiune, — — dupa parerea unor'a principie constitutiunale, și altor'a planuri infernale, — dicu de erá asia temere, asemene objete se luá la desbatere, in dilele din urma a congregatiunii, atunci candu romanii erá resiratí din Lugosiu, seu nu scia, ce obiectu se vă pertractá. — In acestu modu deodata, chiaru și spre mirarea nostra, ne tredrâmu, că comitetulu de aci, denéga portia imperatésca, și catanele. — E lucru naturalu și evidentu, că acésta erá numai voi'a democratilor magiari și unor'u romanii, — iera nu a poporului. — In acestu modu, comitetulu comitatensu, cu majoritate romana, respective poporulu romanu se compromise innaintea dinastiei, catra care romanulu a fostu, și e totu deun'a cu credintia și anima, — se compromise de renicentu, și acésta renititia — causata prin magiari și consili — se impută la locurile mai innalte, numai poporului romanu. In acestu modu fu eludata majoritatea romana, pana pe sub ascunsu democratii mai toti platiá portia imperatésca, — și unii chiaru și astadi suntu detori cu a comitatului. Asiá și scôte maimuc'a castanele din focu, cu ghierele mitiei.

Pe cindu resigná diregatorii comitatensi in alte comitate, fura și cei din Carasiu imitatí la Lugosiu din asemene scopu,

sì venira multi romani și magiari dintra diregatori. — Resignarea — erá dejá stilisata, — trebuiá numai amagiti toti, că se o subscria, singurii constitutiunali. — — (Va urmá).

Din Comitatul Carasiului, 25. Decemb. 1862.

Scirea adusa de diurnalul romanu din Pest'a de altmintre lea cu tota reserv'a, cumca pentru comitatul nostru in locu'l Illustr. Sale D. Serbu s'ar fi denumit D. Makai de administratoru, au produs la noi cea mai via sensatiune. Ce e adeverat, in publicu s'au vorbitu mai demultu despre stramutarea actualului nostru administrator la Aradu, pentru aceea scirea in privint'a acésta nu ne-a venit de totu neasceptata, dar cumca densulu se va inlocui prin unu neromanu, ne-a suprinsu cu atatu mai tare, cu catu dela reincorporarea Banatului cu Ungaria — cu dreptu or nedreptu — noi la postulu supremului comite alu Carasiului ne-amu dedatul a privi că la demnitate nationala, la carea numai romani potu fi chiamati. Gubernulu asiá numit constitutional din an. 1861 ne-au intarit in aceasta creditia a nostra, tramtindu unu romanu de comite supremu in comitatul nostru, ear' gubernulu de prezinte au datu creditie acestei o basa si mai lata prin denumirea Illustr. Sale D. Serbu mai intei de commissariu regescu, dupa aceea de administratoru. Ne vine acum peste mana a crede, cumca inaltulu gubernu, — deaca stramutarea actualului nostru administratoru au devenit u fi neincuguravera, — se va abate astadata dela principiulu observatu pana aci la denumirea capului acestui comitat, si refusam cu tota necredint'a pareea acelora, cari credu, cumca stramutarea Illustr. Sale D. Serbu aru urmá numit din indemnulu, că se'l pote inlocui in comitatul nostru prin unu neromanu. Noi toti scim, cumca stramutarea Illustr. Sale la Aradu e urmarea marinimosei intintuni a prebunului nostru monarchu, de a mangaie populatua romana din acelu comitatul prin asiezarea unui romanu in fruntea lui, si mesur'a acésta a in. gubernu ne e unu documentu mai multu, cumca gratia imperatésca, de care noi dela esirea diplomei, respective dela incorporarea Banatului cu Ungaria, ne-amu bucuratneintreruptu, astadi, impregiurarile de fatia, cand in. gubernu nizuiesce din toate poterile catra o impacuire a spitteloru, nu'si va intorce fatia s'a dela noi, punendu pe unu neromanu in fruntea comitatului nostru. Nu potem dā credientu neci acelora pareri, cari credu, cumca in. gubernu n'aru avea romani applicaveri pentru postulu de administratoru. Soraio de barhati qualificati pentru ori-ce postu, multiemita lui Dumnedieu, nu mai suntemu, si avemu cuventu a crede, ca barbatii nostrii sunt destulu de cunoscuti si inaltului gubernu, că se mai potem avea indoiala, cumca numai din acésta causa se se denumesca in fruntea comitatului nostru unu neromanu. (Va urmá)

Principatele române unite.

Lui „Botschatter“ se scrie din Iasi cu datulu 18|6 Dec.; ca intre Polonii fugari de acolo se vede multa activitate. Se dice, ca voru sa se formeze intr'unu batallionu regulatu si indata ce voru audi despre erumperea revolutiunei in Polonia russesca, sa alerge acolo.

Francia. Dupa o depesia telegr. din 22 Dec. nou adunarea senatului si a corpului legislativ se conchiamă pe 12 Ian. 1863. — „France“ inscintieza, ca doua din poterile cele mari suntu incontr'a cederei insulelor ionice, siindea protectoratulu Engleterei li se pare necesariu pentru ecuilibrul europescu. —

Turcia Turci lucra barbatesce la radicarea forturilor dealungulu drumului militar prin Muntele Negru. Aceste forturi se facu asiá, incatú la tempu de lipsa fia care sa poata cuprinde unu batalionu de militia si sa se poata apera cu tunuri.

63 — 1

Копкбрс.

Desenindă стационарна ливърътъръсъ а школеи попорале греко-римските вакантъ, съ deckide пептире окъпната ей Копкбрс пълъла 30 Декември а. к.

Dopitopii de a окъпа ачестъ постъ, — къде каре есте липсватъ о леафъ апъль де 200 ф. в. а. квартъръ ливъръ, 6 стъпци въглища — ши а 5-а падре дин пикъшъръл че винъла Бисеръкъ, — съмътъ пофтил ами ащерне петиците сале пълъла съсъ арътатъл терминъ, провъзгъте

1. къде Атестатъ, къде ако аесолватъ цимасиълъ, къде ши кърсълъ педагошко-теолошко лип институтъ диечесанъ, —

2. Атестатъ деспре пъртареа тораль, ши деспре кълбъшереа де пълълъ кълърълъ, ши а тіпъкълъ бисеръчесъ, — пофтилъ а фи ши кълърълъ лип страна дръпътъ, лип тоатъ Доминика ши сърътъореа де песте апъ, сеара, ши димреаца, за ачестъ скавълъ протопопесъ.

Фъгъраш 2. Декември 1862.

Испекция съкларъ дистр. гр. ръсърътъ.

Петъръ Попеску, Протопопъ.

De in dreptatu. In nr. 100 sub rubr. Sabiu in locu de „Erdély értesítés“ citesc „Erdély hivatalos értesítő“.

Editoria ũi tipariză tîpografie diechesan.